

Examen VMBO-BB

2007

tijdvak 1
vrijdag 25 mei
9.00 - 10.30 uur

economie CSE BB

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

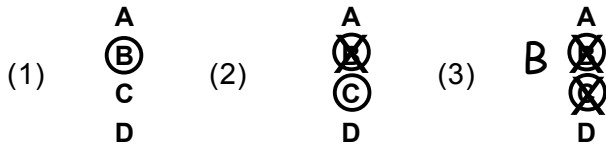
Dit examen bestaat uit 36 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 42 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

Bakken voor knallen

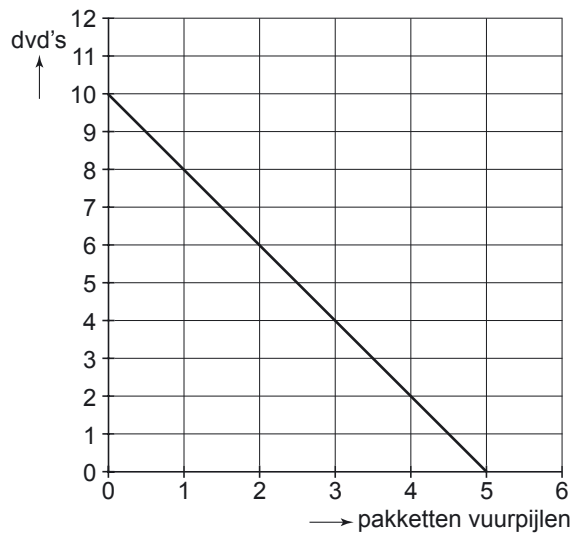

- 1p   1   Johan zit in 4 vmbo en werkt op zaterdag bij een bakker.
Na afloop van zijn werk krijgt hij altijd een doos gebak mee.
De doos gebak wordt als inkomen gezien.
Hoe noemt men dit soort inkomen?
- .....
- .....
- 2p   2   Behalve een doos gebak, ontvangt Johan daar ook loon voor.
Geef naast het gebak en het loon twee andere vormen van beloning.
- .....
- .....
- 1p   3   Johan verdient € 24 voor iedere dag die hij bij de bakker werkt.
Hij werkt alleen op zaterdag.
Hoeveel geld verdient Johan gemiddeld per maand?
- A € 96,00
B € 104,00
C € 128,00
D € 138,67
- 1p   4   Johan besteedt zijn geld meestal aan dvd's. Maar hij wil voor oudjaar ook
vuurpijlen kopen. Daarom heeft Johan in december meer dagen gewerkt dan
normaal. In **totaal** verdiende hij in december € 200.
Normaal verdient Johan € 24 per zaterdag. In december heeft Johan
4 zaterdagen bij de bakker gewerkt.
Hoeveel euro heeft Johan in december extra verdiend?
- A 24
B 96
C 104
D 200

1p 5 Hij heeft in december € 200 verdiend.

Bekijk onderstaande grafiek. Daarin kun je aflezen hoeveel pakketten vuurpijlen en/of dvd's Johan in december kon kopen. Hij heeft **zijn hele inkomen** besteed.

Verdeling van Johans totale inkomen in december (€ 200) over dvd's en pakketten vuurpijlen.

Hoeveel euro kostte 1 pakket vuurpijlen?

- A 5
- B 10
- C 20
- D 40

- 1p 6 Een vriend van Johan vindt vuurwerk kopen zonde van het geld.
Hij vindt deze poster dan ook echt een knaller.

Je bent een rund
als je met vuurwerk stunt!

Hoe wordt dit soort reclame genoemd?

- A commerciële reclame
- B ideële reclame
- C misleidende reclame

Duurzame energie

- 1p 7 Tot nu draaide de wereldeconomie om aardolie. Het uit de grond halen van aardolie wordt technisch steeds lastiger. Daardoor kost de winning van aardolie steeds meer geld. De laatste tijd is de olieprijs sterk gestegen. Wordt het door deze ontwikkelingen voor oliemaatschappijen aantrekkelijker of onaantrekkelijker aardolie te winnen? Verklaar je antwoord.

.....

.....

.....

.....

- 1p 8 Mede door de hoge olieprijsen wordt duurzame energie door velen steeds belangrijker gevonden. Een voorbeeld van het opwekken van duurzame energie is het gebruik van wind. Geef nog een voorbeeld van duurzame energiebronnen.

.....

- 2p 9 Het ministerie van Economische Zaken besteedt 1 miljard euro aan de ontwikkeling van duurzame energiebronnen. Hieronder staan twee uitspraken over duurzame energiebronnen. Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Duurzame energiebronnen blijven ook op de lange duur beschikbaar.		
Duurzame energiebronnen zijn altijd duurder dan andere energiebronnen.		

- 2p 10 De overheid besteedt extra geld aan de ontwikkeling van duurzame energiebronnen en niet aan andere energiebronnen zoals olie en steenkool. Waarom doet de overheid dat? Hieronder staan twee uitspraken. Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Olie en steenkool raken op.		
Olie en steenkool zijn erg vervuilend.		

1p **11** Als er meer gebruikgemaakt wordt van duurzame energie is dat goed voor het milieu. Het zoveel mogelijk beperken van milieuschade is belangrijk.
Vermeld één manier waarop consumenten milieuschade kunnen beperken.

.....
.....

1p **12** De overheid kan het verbruik van duurzame energie stimuleren door subsidies te geven.
Moet de overheid wel of geen subsidies geven om het verbruik van duurzame energie te stimuleren? Geef een argument voor je mening.

.....
.....
.....
.....

Auto's zijn duur!

- 1p **13** Uit een krant:
In een land rijden 4 miljoen auto's. Per auto wordt gemiddeld 25.000 kilometer per jaar gereden.
Hoeveel kilometer rijden alle auto's van dit land samen?
A 100.000 (honderdduizend)
B 1.000.000 (1 miljoen)
C 1000.000.000 (1 miljard)
D 100.000.000.000 (100 miljard)

- 1p **14** Uit een krant:
In een land werd gemiddeld 25.000 kilometer per auto per jaar gereden.
Door de grote prijsstijgingen van benzine gaan de inwoners gemiddeld 15% minder autorijden.
Hoeveel kilometer rijdt een auto na de prijsstijging gemiddeld per jaar?
Geef de berekening.

.....
.....

- 1p **15** Piet gaat vanwege de verhoging van de benzineprijs minder kilometers met zijn auto rijden. Toch heeft hij hogere benzinekosten.
Wat is daarvoor de verklaring?
Hieronder staat een uitspraak over de benzineprijs en het aantal gereden kilometers.
Geef bij elke deel van de uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

	juist	onjuist
De benzineprijs is in procenten meer gestegen		
dan het aantal kilometers in procenten is gedaald.		

- 1p **16** Piet rijdt 18.000 km per jaar. Zijn auto verbruikt 6 liter benzine per 100 km.
Hoeveel liter benzine verbruikt Piet per jaar?
Geef de berekening.

.....
.....
.....

- 1p **17** De auto van Piet rijdt op benzine. In de auto kan ook een lpg-installatie worden ingebouwd. De kosten per kilometer worden dan € 0,05 lager. Piet heeft uitgerekend dat hij na 24.000 kilometer de lpg-installatie heeft terugverdiend. Hoeveel heeft de lpg-installatie Piet gekost? Geef de berekening.

.....

.....

.....

- 1p **18** Soms is de auto goedkoper dan de trein. Geef een reden waarom mensen toch voor de trein kiezen.

.....

.....

Wel of geen plasma-TV?

- 2p 19 Paco kijkt altijd voetbal op televisie. De televisie is echter stuk. Hij wil daarom een plasma-tv kopen.
Zijn vriendin Vera zegt: 'Onze winterjassen zijn versleten. Die moeten we eerst kopen.'
Hieronder staan 2 uitspraken.
Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Paco's behoefte aan een plasma-tv is een basisbehoefte.		
Vera's behoefte aan een winterjas is een basisbehoefte.		

- 1p 20 Paco gaat een plasma-tv kopen. Hij kiest het model hieronder.

105 cm plasma-tv
€ 1798,99 (inclusief verwijderingsbijdrage)

OF

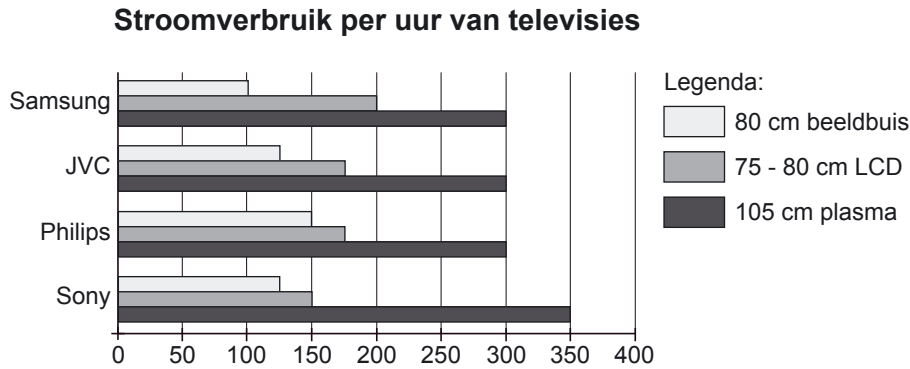
SLECHTS € 45,80 PER MAAND!
PLUS EENMALIG € 179,99

Paco kiest voor de betaling in delen. De betaling gaat 4 jaar duren.
Wat heeft de plasma-tv hem na 4 jaar gekost?

- A** € 1.798,99
B € 1.978,98
C € 2.198,40
D € 2.378,39
- 2p 21 Vera is boos over de aankoop.
'Je betaalt te veel, omdat je leent van de winkel. Je kunt beter eerst sparen.'
Wat is in de volgende situaties beter: sparen en later kopen of lenen en nu kopen?
Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	sparen	lenen
Het product wordt na enige tijd goedkoper.		
De consument wil voor het product in totaal zo min mogelijk betalen.		

- 1p 22 Plasma-tv's verbruiken per uur veel meer stroom dan andere tv's. Paco ziet in de krant deze tabel.

Hoeveel watt verbruikt de Sony plasma-tv in deze tabel per uur **meer** dan de Philips beeldbuis-tv?

- A 50
- B 175
- C 200

- 1p 23 De overheid wil bevorderen dat mensen milieuvriendelijk consumeren. Ze probeert dat op verschillende manieren te stimuleren. Hieronder staat een aantal consumptiegoederen en een aantal maatregelen van de overheid. Geef bij elk consumptiegoed de beste maatregel aan **voor milieuvriendelijk consumeren**. Er is één mogelijkheid per rij.

Consumptiegoederen	Maatregelen van de overheid.		
	Heffing	Subsidie	Voorlichting
Plasma-tv			
Openbaar vervoer			
Drinkwater			

- 1p 24 Als je een elektrisch apparaat koopt, moet je een verwijderingsbijdrage betalen. De verwijderingsbijdrage is wettelijk verplicht. De opbrengst daarvan wordt gebruikt voor het recyclen van dat apparaat. Waarom adverteert de overheid dan nog met onderstaande leuze? Geef daarvoor één reden.

zonder u valt er niks te recyclen

.....

.....

.....

De mp3-speler van Jaap

- 1p **25** Jaap gaat vandaag eindelijk de mp3-speler kopen die hij allang wil hebben. Tot welke uitgavensoort behoort deze aankoop?
- A** dagelijkse uitgaven
B incidentele uitgaven
C vaste uitgaven
- 1p **26** Jaap heeft verschillende redenen om zijn mp3-speler vandaag te kopen. Welke reden is een voorbeeld van sociale beïnvloeding?
- A** Andere leerlingen in zijn klas hebben er ook een.
B De mp3-speler is nu in de aanbieding.
C Hij kan na hard werken nu eindelijk zijn mp3-speler betalen.
D Hij heeft net zijn zakgeld gehad en hij heeft nu dus genoeg geld.
- 1p **27** Bekijk onderstaande tabel.

Merk	Richtprijs in €	Batterij en/of accu	Geschikt voor dagelijks gebruik	Afspeelsnelheid	Gewicht in g	
Acer	70	-	--	++	30	Betekenis symbolen ++ zeer goed + goed □ redelijk - matig -- slecht
Apple	150	□	--/-	+	21	
iAudio	160	+	□/+	+	47	
Scandisk	90	+	+	+ / ++	40	
Thomson	150	++	-/□	□	70	

Jaap wil dat zijn mp3-speler een goede geluidskwaliteit heeft. Daarvoor is de afspeelsnelheid belangrijk.

Welke mp3-speler heeft de hoogste afspeelsnelheid?

- A** Acer
B Apple
C iAudio
D Scandisk
E Thomson

- 2p **28** Bekijk onderstaande tabel.
Welke mp3-speler in de test heeft de beste prijs-kwaliteitverhouding?
Geef een argument voor je antwoord.

	Merk	Richtprijs in €	Batterij en/of accu	Geschikt voor dagelijks gebruik	Afspeelsnelheid	Gewicht in g	
1	Acer	70	-	-	++	30	Betekenis symbolen ++ zeer goed + goed □ redelijk - matig -- slecht
2	Apple	150	□	--/	+	21	
3	iAudio	160	+	□/+	+	47	
4	Scandisk	90	+	+	+;++	40	
5	Thomson	150	++	-/□	□	70	

.....

.....

.....

.....

- 1p **29** Jaap maakt bij zijn keuze gebruik van een vergelijkend warenonderzoek.
Wat wordt bedoeld met een vergelijkend warenonderzoek?
- A** een onderzoek naar welke artikelen de consument in de winkel wil hebben
  - B** een onderzoek naar welke artikelen de producent in de winkel wil hebben
  - C** een onderzoek waarbij gelijksoortige producten met elkaar worden vergeleken
  - D** een onderzoek waarbij verschillende soorten producten met elkaar worden vergeleken

- 1p **30** Om de mp3-speler te kopen, heeft Jaap geld geleend van zijn moeder. Dat geld moet hij uiteraard wel terug betalen.
Geef een argument waarom het verstandig kan zijn geld van zijn moeder te lenen.

.....

.....

.....

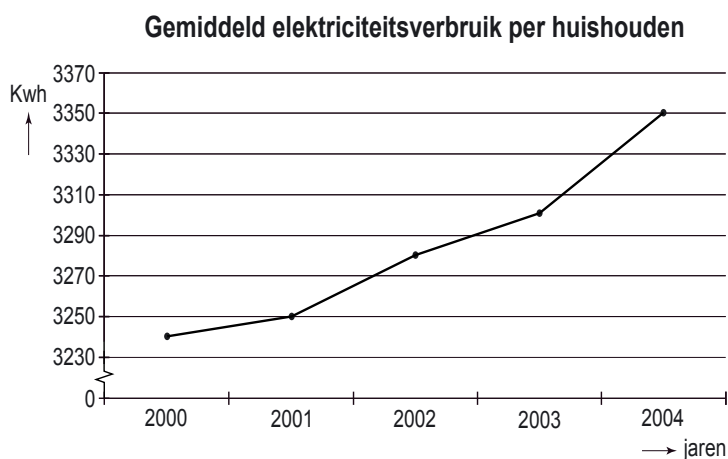
Meten is weten

- 1p **31** Elektrische apparaten worden steeds zuiniger.
Toch verbruiken we in Nederland in totaal steeds meer elektriciteit.
Geef hiervoor een verklaring.

.....

.....

- 1p **32** Het verbruik van elektriciteit is in Nederland de laatste jaren toegenomen.
Bekijk de volgende grafiek.

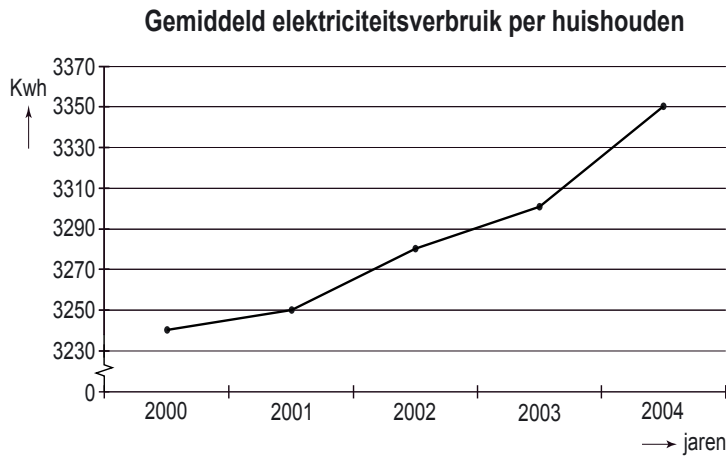
- Met hoeveel procent is het gemiddelde elektriciteitsverbruik per huishouden gestegen in 2004 ten opzichte van 2001?
Geef de berekening. Rond je antwoord af op 1 decimaal.

.....

.....

.....

- 1p **33** Veel elektrische apparaten staan aan of *stand-by* zonder dat het nodig is. Dit ‘sluipverbruik’ kostte in 2004 17% van het gemiddelde elektriciteitsverbruik van de huishoudens.

Hoeveel kWh verbruikte een gemiddeld huishouden in 2004 door sluipverbruik? Geef de berekening. Rond af op een decimaal.

.....

.....

.....

- 1p **34** Simone vraagt zich af of 17% sluipverbruik niet zwaar overdreven is. Ze koopt daarom een ‘energiemeter’. Daarmee kan ze het *stand-by* verbruik meten. Een dergelijke energiemeter kost € 25.

‘Die 25 euro verdien ik zo terug’, zegt ze. 1 kilowattuur kost € 0,20. Hoeveel kilowattuur moet Simone dan besparen om die € 25 terug te verdienen?

.....

.....

.....

.....

- 1p **35** Simone gaat onmiddellijk een aantal apparaten controleren. Het gebruik van de energiemeter heeft het volgende opgeleverd:

	Televisie	Videorecorder
Stand-by gebruik	0,5 watt per uur	0,25 watt per uur
Normaal gebruik	80 watt per uur	40 watt per uur

Een kilowatt (= **1.000 watt**) kost € 0,20. Simone laat altijd de televisie op stand-by staan. Simone kijkt 4 uur per dag televisie.

Hoeveel kost het sluijverbruik van de televisie Simone **per jaar**?

- A € 0,73
- B € 7,30
- C € 73,00
- D € 730,00

- 1p **36** Simone leest het volgende in de krant:

Je kunt nog op een andere manier proberen minder uit te geven aan stroom. Zo kan je een meerjarencontract afspreken. Dan betaal je gedurende een paar jaren achtereen een **vaste** prijs. De prijs van elektriciteit is in een meerjarencontract wel hoger dan de prijs zonder meerjarencontract. Geef een reden waarom sommige mensen toch zullen kiezen voor een meerjarencontract.

.....

.....

.....

.....

.....